

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU
POŠTOM NA MJESEC K 1:25, ZA TROMJESEC K 3:75 POLUGODIŠNJE I GO-
DIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15 I POŠTARINA.— PLATIVO
I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

POJEDINT BROJ 10. PARA.

JUTARNJI LIST
IZLAZI SRIEDOM, PETKOM I NEDJELJOM
Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNICTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TI-
SKARI“ (Dr. KRSTEL I DRUG.) — RUKOPISI NE VRACAJU SE. — NEFRAN-
KIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

OGLASI PO CIENIKU.

Za financijalnu samostalnost Hrvatske.

Dok smo pisali zadnji naš uvodnik „Kooperacija opozicije u Banovini“, nije nam još bio poznat zaključak zagrebačke konferencije banovinskih pouzdanih naše stranke. Mi smo u našem članku upozorili, kako kooperacija narodnih stranaka biti će tek onda od koristi Hrvatskoj, ako ta stoga ne bude tek društvo za međusobno osiguranje mandata, nego ako bude postavljena na širi temelj, imajući u prvom redu pred očima pitanje financijalne nagodbe, koja iztiče koncem g. 1913. Milo nam je, da su se naše misli pokrivale sa nazorima izvestitelja točke o izbornoj kooperaciji dr. Al. Horvata, koji je na konferenciji rekao, da je misao vodila poslovog odbora stranke prava bila, „da se ne ima sklopiti društvo za međusobno osiguranje mandata, nego da treba imati pred očima više ciljeve, narodne uspešje. Momenat je važan: do godine iztiče sadanja financijalna nagodba s Ugarskom. Bog znaće, kad će nam se pružiti ovakova prilika, da nešto za narod složnim silama poradimo!“

Stranka prava postavila je kao uvjet za izborni kompromis koaliciju, da koalicija u svoj program primi financijalnu nezavisnost Hrvatske. Koalicija je na to pristala i rezultat pregovora je, da stranka prava i hrvatsko-srbska koalicija sklapaju izborni kompromis te kooperaciju za saborski rad. Izborni kompromis sastoji u tome, da će stranka prava zadržati kotare, koje je dobila u zadnjim izborima, kao i one kotare, u kojima je kod zadnjih izbora dobila relativnu većinu, među njima i prvi zagrebački kotar; dok će u tim kotarama biti zajednički kandidati objiju stranaka prava, u ostalim kotarama obe stranke nositi će zajedničkog kandidata — koalicionu. Politička pak kooperacija sastoji u tome, da će se obe stranke zajednički založiti za financijalnu samostalnost Hrvatske, za obće izbornu pravo te za onemogućenje bilo kakvog magjarskog režima.

Rekli smo u zadnjem broju, da je pitanje financijalne samostalnosti Hrvatske težište celog sporu s Ugarskom i da će ono urodit velikim sukobom. „Obzor“ iztiče, kako pravaši mogu biti zadovoljni „jer su se slobodili s koalicijom na osnovi, koja se dodeli svakako do preuređenja odnosa naprma Ugarskoj. Financijalna naime samostalnost, pod kojom moramo razumevati povratak hrvatskom saboru raspisivanja poreza kao i činjenice financijalne i ekonomiske manipulacije, to jest sve ono, što je u §§ 8, 9. i 10 nagodbe priznato kao zajedničko.“

„Novi List“ shvaća sasme izpravno pitanje financijalne samostalnosti, među reči sa čisto pravaškog stanovišta, kada veli:

„Financijalna nezavisnost Hrvatske je u ovom nagodbeničkom okviru jedna naprosti nemoguća stvar. Ova bi ostala nemogućom i onda kad bi sve povrede i kršenja nagodbe

najskupoloznije odstranila i nagodbu u svoj svojoj, recimo tako, čistoći provedla. Financijalna nezavisnost Hrvatske ne bi se mogla provesti čak ni na revizionističnom programu, koji na bazu i izhodište uzimlje nagodbu od god. 1868.

Tko malo dublje prozrije u znacaj devize „financijalna samostalnost Hrvatske“ odmah dolazi do neizbjegiva rezulta, da za imati financijalnu samostalnost treba u svojim rukama imati i legislativu i ekzekutivu nad pozicijama, prometnim sredstvima na kopnju i moru, nad obrtom, industrijom, trgovinom, poljoprivredom, ruderstvom i t. d., i t. d. — u jednu rieč nad svim onim granama narodnog života, iz kojih se financijalna snaga zemlje crpi i razvija. Dakle treba imati gospodarsku samostalnost Hrvatske. A za imati gospodarsku samostalnost, te o svemu moći odlučivati, treba imati državnu samostalnost! Ovo političko trostvo sačinjava takovo političko jedinstvo, da se jedan pojam bez ostalih dvaju ni zamisliti ne može. A sve skupa, i napose, pod puno perhorescira svaku dualističko-nagodbenjačku politiku.

Ako su dakle gornji podaci tačni, to je koalicija prihvatala onu potocičku bazu, koju smo mi neprestano i konsekventno zagovarali, otkad je anti-dualistički pokušaj Ugarske svršio poznatim rezultatima i prama Beću i prama Hrvatskoj. Odnosno koalicija se opet povratila na tu bazu, koju je nekad bila u rieci prihvatića, ali je u konsekvencijama nije progovajala, te ju je pod Tomašićevim režimom god. 1910 i 1911. u „punktu“ i u borbi s njim bila i formalno i programatički napustila. Ovaj nije nego pravi politički i logički zaključak koalicionog stanovišta, izražen u ožujskom manifestu od god. 1908.

Ovakav sporazum, koji Hrvatskoj može doneti zaista nепрекидне koriste, mi od srca pozdravljamo. A poždraviti će ga veselo i izbornici Banovine, jer sadašnju financijalnu i gospodarsku podređenost hrvatski seljak najteže osjeća, a da osjeća i razumije, što znači financijalnu samostalnost, pokazao je god. 1903, kad ga je ovo pitanje podiglo i podžeglo na krvavi odpor proti tudjinskoj najezi.

Hrvati i obranbeni zakon.

Napisao zast. prof. V. J. Perić.

Beč, 18. ožujka.

Kao što na cijelom evropskom kontinentu sve se države do zubi naoružaju, čak i po zraku, naravna je stvar, da i Austrija ne smije stat prekrštenim rukom i podat svom običnom fatalizmu. Predloženi obranbeni zakon, o kojem se već vodi razprava, donosi narodu velikih tereta, a blagođat je minimalne vrijednosti, pak nije se čuditi, što zastupnici na nju se mrgode. Mi hrvatski zastupnici imamo razloga, od njega i glavu odnositi, jer za nas i one minimalne blagođati ne će imati mesta. Naša momčad, kako se zna, ponajviše uzimlje se na ratnu mornaricu, a tu su u zakonu ostale iste

prvašnje odluke. U nekom pogledu ne samo da ne ćemo biti dionici sniženja godina prisutne službe, već ovim zakonom znatno ćemo biti obtećeni, pošto povijesno prava novaka oduzet će nam se više radnih ruku pre ikavke odštete, a k tomu taj teret rasti će nam u razmjeru povećana ratne mornarice. Ele, ako se služba kod te mornarice ne obali, težko će Hrvat moći za zakon svoj gazi dati. Ovo stanovište ne će se zauzeti usupor zakonu, uobiće, već usupor njegovom nepravdama odlukama o traženju službe.

Ob ovom zakonu već su nam kazali svoju ministar predsjednik i ministar zemaljske obrane. Jedan i drugi govorili su doduze stvarno i skladno. Dokazali su — što smo inače i sami znali — kolika je prieka potreba, da nam obranbena sila ne zatrži, a sve žrtve da naplaćiva sigurnost države i dvogodišnja prisutna služba. Magari se, dakako, mogode na govore dvaju naših ministara, u kojim nema slova, što bi ih na to ovlastilo, već je njima u današnjem stanju, da mlate po svemu i svakomu, da tim prikrju sramotu, što su ovo zadnje doba iz bahatnosti, da se nametnu odlučujućim krugovima, počinili, a najviše nascrta na ministra rata iz razloga, koje će najbolje znati Khuhen, komu Hrvati mogli bi prišapnut, da Bog ne plaća svake subote. Ne znam kakvim obrazom Magari mogu u Krune tražiti ono, što oni Hrvatima proti postojećim državnim zakonima krate? Hoće, da kod vojske u sudbenim razpravama za Magjare bude jezik magjarski, dočin Hrvatskoj kod domobranstva otimaju razbojnici i ono, što je u zakonu normirano!

Kad čovjek predloženju zakonu osnovu pročita, prvo je, što mora u njoj opaziti, da je odveć smršena i mračna, pak će stat mnogo do obranbenog odbora, da mnogu tačku razmisi i u pravu svjetlost prevede i da se jasnije utanači § o dvogodišnjoj službi. Tko tvrdi veže, brzo odriče!

Dr. Sésardić o obranbenoj reformi.

Kako smo već brzjavno bili obavješteni, zastupnik sinjskog kotara dr. Sésardić držao je u sjednici carevinskog vijeća od 15. ov. mj. veoma zanimljiv govor, u kojemu je označio stanovište Hrvata prema obranbenoj reformi.

U svom govoru izvodio je dr. Sésardić, da je vojna reforma tako sastavljena, da ne može računati na podršku Hrvata, a osnova same tako protiv hrvatskih interesa, da je težko tražiti od Hrvata žrtve za ovu osnovu. Historija mora priznati zasluge Hrvata za vojnu snagu monarhije, ali Hrvati ne samo da nisu bili za to na plaćeni, nego prikraćeni u svojim materijalnim i narodnim interesima. Monarhija sjetila se Hrvata samo onda, kad je trebalo rieku hrvatske krvi. Ali čim su Hrvati izpunili žalostnu ovu ulogu, bili su odmah iz togoda monarhije zaboravljeni, za plaću bili su izručeni svom najgorjem neprijatelju. Tipičan primjer za ovaj postupak s Hrvatskim je g. 1848. Hrvatska, koja je g. 1848. odlučila sudbinu monarhije i dinastije, bila je izručena Magjaronima, protiv kojih su Hrvati branili dinastiju i monarhiju.

Zakon se upotrebljavaju samo onđe, gdje je to u korist Magjara. Inače mora zakon uzmaknuti pred magjarskim interesima. Magjarska oblast protiv Hrvata došla je već doltne, da su jedan paragraf hrvatsko-ugarske nagodbe, koji je smetao, jednostavno zlijepili komadićom papira i na njem napisali novi sadržaj zakona, da tako uklone sa sveta pitanje pripadnosti grada Hrvatskoj. Magjarsku oblast podupire Hrvatskoj na žalost i zajednička vojska. Vojska se šalje na izbore, da se njenom pomoći zapriječi pristup na izbore protumagjarskim izbornicima. Govornik mora da upita ratnu upravu, da li je takova zlo-

poraba vojnika dostojna tradicija austrijske vojske. Upozoruje, da imade u Ugarskoj sasvim drugih društvenih razreda, proti kojima bi bila mnogo potrebitija vojna sila i proti kojima bi više imao mesta onaj „Eimarsch der Truppen“, svejedno, da li ga je ratni ministar Auffenberg snavo ili ne.

I god. 1878. postužili su Hrvati za okupaciju Bosne, vjerujući, da će se Bosna i Hercegovina sjediniti s Hrvatskom. To se nije dogodilo, nego su obje pokrajine izručene Magjaronima za njihovu kolonizaciju.

Magari osnivaju same magjarske škole i banke i naseljuju magjarske koloniste. Govornik spominje dalje, da su Magari već i u Austriji prenijeli svoju obiest i ona se već tamо osjeća. U želježničkim, trgovinskim i vojničkim pitanjima pogoduje zajednička vlast na negovoran način magjarski element i taj se osjeća sada tako jakim, da ne zastaje ni pred austro-ugarskim nagodbom ni pred krunskim pravima. Nisu dakle Hrvati, koji bi, prema postupku protiv njima, imali doprinjeli žrtve za zajedničku vojsku, već su na to obvezani Magari, jer je njima jedino pomču vojske moguće, da mogu tako barbarski postupati s narodnostima i kraljevinom Hrvatskom. Ali neka se ne zaboravi, da se postupak Magjara u Hrvatskoj protiv interesima monarhije, te ga se ne bi smjelo dalje nastavljati. Jer naš je narod uvjeren, da su ove protuzakonitosti protiv kraljevine Hrvatske moguće samo na taj način, što je s njima sporazuma dinastija.

Radi toga nastaju u Hrvatskoj razpoloženja, na kojima se austrijska vlast imala povoda obazirati. Austrijska vlast imala bi napustiti dosadanje stanovište navodne inkompetencije. Baveći se meritorno magjarskim zahtjevima i poznatom rezolucijom, veli, da Hrvati ne bi imali ništa proti tome, što je Magarima uvećalo koncesiju, kad se stvara kazavajdički zakon, kada ne bi znali, da monarhija izdaje Magjaronima kao koncesiju upravo naše najvitljivije interese. Treba se samo sjetiti pitanju bosansko-dalmatinskih želježničkih spojeva kao i spoja Dalmacije s monarhijom. I glede vojnih planova, kojima pogoduje današnji dualistički sustav. Z one strane Mure i Drave nema više mesta za Magjare, to je hrvatsko tlo, koje ćemo protiv svakoga braniti. To će biti hrvatska kraljevina, u kojoj će živjeti hrvatski narod pod vladom svog habsburškog kralja. Magari imaju doista mesta u Ugarskoj, da tamо zajednički žive s ostatim ravnonopravnim narodima. Neće li, ne preostaje im drugo, nego da se vrate u Aziju, iz koje su došli (Bjerno odobravanje. Govornik čestitaju mnogobrojnim zastupnicima i sam predsjednik parlementa Dr. Sylvester.)

nam ratna uprava naravno nije izkazala nikakove ljubavi, nego nas uvredila, jer je magjaričala ime našeg junaka. A mi smo ipak Magjaronima i onako već dosta dali. Naučili smo ih da paoča, kad su došli iz Azije, da se meso ne jede sirov, nego da se može i kuhati. (Velika veselost.) Morali smo im takodjer utušiti glavu, da u Evropi svaki tjeđan osim nedjelje i ponедjeljka imade još pet drugih dana, te smo im za tih pet dana morali uzajmili i imena iz našeg hrvatskog jeku.

Ni oficirski zbor u ratnoj mornarici nije sastavljen razmjerni prema narodnostima. Naša se mladež ne prima u pomorsku akademiju, te je broj hrvatskih časnika vrlo malen. Tomu se mora bezvjetno stati na kraj. Sve to je posljedica onog pogubnog principa, da su u toj monarhiji zvani samo Niemci i Magjari, da zauzimaju viša i komotnija mesta. Magari su u tom prešli sve dopustive granice. U zadnje godine zabili su sebi u glavu, da moraju postati pomorskim narodom. Već magjaričani Slovac Lajoš Kossoff poslao je Magjare na more. Do sada svakako bez uspjeha. Na Rieci su osnovali t. v. magjarsku načinsku školu, u koju turaju djeci sa magjarskih pusta, pa da iz nje izfabrikaju magjarske pomorce. Ali užulud. Od Magjara nikad pomora. On može biti dobar jahač, ali nikada pomorac. Primjer za talenat pomoraca kod Magjara daje ova anekdota. Neki Magiar htio je da Rieke odnenti kući jedan komad magjarskog mora, te je dao napuniti po jednom našem mornaru jednu boču morskog vodom. Ali prije no ju je začepio, izlio je četvrti dio vode na pojle. Na začudeno pitanje Hrvata, koji je htio znati uzrok tome, odgovorio: „Ta valjda moram u boci ostati mjesto za plimu“. (Veselost.) To su magjarski pomori, koji od nekog vremena hoće, da vode glavnu rieč u ratnoj mornarici.

Govornik spominje magjarske imperijske planove, kojima pogoduje današnji dualistički sustav. Z one strane Mure i Drave nema više mesta za Magjare, to je hrvatsko tlo, koje ćemo protiv svakoga braniti. To će biti hrvatska kraljevina, u kojoj će živjeti hrvatski narod pod vladom svog habsburškog kralja. Magari imaju doista mesta u Ugarskoj, da tamо zajednički žive s ostatim ravnonopravnim narodima. Neće li, ne preostaje im drugo, nego da se vrate u Aziju, iz koje su došli (Bjerno odobravanje. Govornik čestitaju mnogobrojnim zastupnicima i sam predsjednik parlementa Dr. Sylvester.)

Za uredjenje pristanista u Prvić-Luci.

U sjednici 15. ov. mj. carevinskog veća zastupnik Dr. Dulibić prikazao je na ministra trgovine ovu interpelaciju:

Ima evo već pet godina, da je dovršen nasip za proizvodnju novog mula u Prvić-Luci. Uz sve to nije se još započelo sa gradnjom mula, premda je ta gradnja neophodno potrebita, jer je to priznata i c. k. vlada, koja je i odlučila izvedenje iste.

Taj nasip za mu u dužini od 30 metara jako je pogibeljan za parobrode, pošto na nekim mjestima nema ni dva metra dubine, te se parobrodi ne mogu slobodno bez pogibelji kretati, pa je s toga nužno da se odma započne sa gradnjom.

Ali ne samo da je promet sa parobrodima skoro nemoguće postao, što je pučanstvu od velike štete, nego i za veće manje brodove, da imaju potrebita, sjećući se Zrinyi, dogodilo se to tako, da ovaj hrvatski junak i nekadašnji hrvatski baranj je za volju Magjara prozvan svojim poštenim hrvatskim imenom, nego je tartarizovan. (Veselost.) Time

je ovdje bio na prolazku te novac imao pridignuti. A pitamo mi sada, da je kod naših sugrađana iole zlobe, kamo bi ona pisma bila dospijela i kako bi onaj učijeli bio prošao kad novca ne bi bio dobio, da dvojica naših sugrađana nisu ona pisma i onu novčanu pošiljku odmah odneli na poštū? Odkud gradjanstvu jamstvo, da neće pisma, i trgovacke i delikatne važnosti, dosjetili u tujde ruke? Odkid napokon i nama, štampi, garancije, da dopisi nama upravljeni neće doći drugamo, a tim i sami dopisnici biti izloženi neprilikama?

Za danas samo ovo, ali stavljamo do znanja gradjanstvu, da svaki i najmanji nered, koji opaze u dostavi pošte, odmah nama prijave, Gosp. nadpredsednika upozorujemo, da bi bilo mnogo utjecaja da bude pedantan tamu gdje bi morao, a da se prodje šikaniranju građana. Ujedno umoljavamo Ravnateljsivo poštu u Zadru, da doskoči ovim nerezima na Šibenskoj pošti, jer nama unaprijed kojekakve izlike o pomanjkanju osoblja neće imponirati.

Licna vies. Presv. biskup Šibenski odputovanje je prekucer u svoje rodno mjesto Hvar te u Supetar, dugogodišnju svoju župu, da se oprosti sa svojim sugradjanim i župljanim.

Istini na čast moramo izjaviti, da naš članak „Dva cimera u Šibeniku“, pisan od osobe izvan uredništva, nije imao cilj, da dira osobu u č. obitelji Montanari, u kojoj i danas ima čestitih Hrvata, ma je bila više jedna občenita kritika t r d k e, kojoj sigurno nije postavio talijanski cimer gosp. Ante Montanari, koji je u svakome dobu bio karakter ovog grada i djelom to posvjedočio, davši svoju djecu u hrvatske škole i drugim činima. Onim smo htjeli samo da upozorimo na jednu abnormalnost, koje ima dosta u našem gradu, i sami tome je onaj članak bio namjenjen.

Dr. Račić obolio. Pisu nam iz Splita 18. o. m.: Ovaj poznati naš ličnik i vrstni kirurg ozbiljno je obolio. Uz domaće ličenje bio je pri njegovoj postelji g. vladin savjetnik dr. Stajmer iz Ljubljane, a ovo zadnjih dana, osim dra. Stajmera, prof. dr. Giordano iz Metaka, dr. J. Antičević, primenac puljske bolnice i g. dr. F. Colombani, upravitelj i primenac važeće bolnice. Dr. Račić bio je prenesen u njegov sanatorij te danas u jutro operiran od g. dra. Stajmara uz savjet i pomoć prof. Giordanu i dra. Colombani-a. Bolestnik je operaciju veoma dobro podnio i ista je izvrstno uspjela. Dvor ga uzorno i samopregorno milostiva njegova gospodja te drugovi dr. Marinović i dr. Karaman.

Kako čujemo, što veseljem bilježimo, sva je nuda, da će se bolestnik brzo i temeljito opraviti. Cielo gradjanstvo prati velikom sučutu stanje ovog plementnog ličnika i dobrog čovjeka, koji je svojom inicijativom obogatio naš Split sanatorijem, tog nam zavidaju i veći gradovi te mnogu srodnjinsku sutro o i mnogima. Žudjeno zdravlje povratio. Neki mu dobri Bog bude u pomoći i brzo ga čila i zdrava povrati njegovo dobro gospodji i bolestnicima, koji njegove pomoći potrebuju.

Jedan c. k. službenik vredja našu zastavu. Pričaju nam očevideći, da je finansijski priglednik K. Olivari u ponedjeljak posle podne javno u prisustvu mnogo osoba najpozavnijim riečima vredio hrvatsku zastavu riečima poput: „Da mi se je p..... na trobojnici“ itd. Mi se uzeleme i od daljnih opazaka, a čekamo da vidimo, hoće li i kako će predpostavljena vlast kazniti ovog bezobraznika.

Marica Dračar. U Dubrovniku je preminula gođa. Marica Dračar, rođ. Kravatica, u 49. godini. Pojedinica je rodom iz Knina, supruga g. Želimira Dračar, koji je prije u našem gradu imao kavunu i hotel. Bila je dobra domaćica a požrtvovna rođodubkinja. Neumorno se je zanimala i radila da se u našoj pokrajini proširi i što čvrše ustali obrat sa narodnim čipkama, slvačajući kakov bi znatnu korist naš narod od tega crpao, a pokoj-

nica je slovila kao jedna među najvrstnijim učiteljicama naših narodnih čipaka. Vječni joj pokoj!

Pišu nam iz Splita: Neki dan prigodom djačkog strajka pohodiše djački odaslanici g. načelnika grada Splita. Zatudije se što taj gospodar ne zna ni hrvatski govoriti. Na svrhi svoje govorancije reče: „Pozdravite svoja drugova“. I to je predstavnik najhrvatskijeg grada! Žalostno! On ipak se ponosi, jer očividno nosi na svojim ramenima sve mane i tajne demokratskih načrta. Ako su ovakvi narodnjaci, što li nisu kadri demokrati!

Gradnja bolnica u Dalmaciji. Kao što „Korr. Wilhelm“ prima iz Zadra, dalmatinski Žemaljski Odbor povjerio je bečkini arhitektima Maxu Setzu i Alfredu Kelleru, da na osnovu crteža, koje su oni sastavili, a koje je Žemaljski Odbor već odobrio, izrade građevne načrte za dve nove obice i javne zemaljske bolnice, koje se imaju da sagrađe u Splitu i u Kotoru.

Gg.

Bogdan Ilijadić,
Miči Silobrčić,
Ivanu Broni i dr. — Šibenik,
pouzdanicima „Naprednjaka“ na plesu .
„Leghe“.

„Naprednjak“ je već dva puta napao na tri sudbene prilušnike, pravaša, da su bili na plesu „Leghe“.

Propitali smo se i doznali od urednika „Naprednjaka“ g. Begu, da se tim upravu na nas ciljalo, jer da ste ih Vi i Vaša družina, kojih se g. Begu nije sjećao, ka nijivoj pouzdanicu na tom plesu, tako izvestili.

Nismo se mislili na one napade osvratići, smatrajući to suvišnim, ali jer bi ipak mogao kogod sumnjati, da u tom zbilja ima štogod istine, najoduzimo od njih da se tu osvadu i ovim izjavljujemo, da su Vaše informacije u tom pogledu skroz neistinite i neosnovane.

ŠIBENIK, 17. ožujka 1912.

Ante Škrabalo,
Ante Milić Štrkalj,
Juraj Jurin.

BRZOJAVI „HRVATSKE RIEČI“

Demisija bana Čuvaja

Beč, 19. ožujka. Po svim znakovima sudeći, predstoji demisija bana Čuvaja. Govori se, da je grof Khuuen uvjero ministra vanjskih posala grofa Berchtolda, da Čuvaj nemože provesti namijenjeni misiju.

Važna kraljeva izjava.

Budimpešta, 19. ožujka. „Pesti Hirlap“ saznaće, da se je kralj, prigodom primanja jednog magjarskog političara, izjavio protiv poznate Khueneve rezolucije te rekao: „Ja sam prigovorio onoj rezoluciji, a protivam se joj i sada, jer uvidjam, da ona dira u moja krumska prava. Ja ne ču da okrnjim pravo naroda u pogledu glasovanja novaca kontingenta, ali jednako želim, da krumska prava mom naslijedniku neokrnjena predam“.

Carevinsko vijeće.

Beč, 19. ožujka. U parlamentu nastavlja se razprava zak. osnove o obrambenoj reformi. Govorili su Biankini i Pogačnik kritizirajući magjarske zahtjeve.

Car Vilim ne dolazi u Beč.

Beč, 19. Put njemačkog cara Vilima u Beč odkazan je. Uzrok nezna se. U parlamentu je ovaj odkaz učinio silan utisak.

Tursko-talijanski rat.

Petrograd, 19. ožujka. Rusija namješava svoj upliv na Tursku upotrebiti, da dodje do mira.

Carigrad, 19. ožujka. Jedno 390 Ta-

lijana ostavilo je Beirut.

ARTUR GRIMANI I DRUG — ŠIBENIK

Papirnica - Muzikalije - Školske knjige - Kožnati predmeti - Igračke.
REMINGTON PISAČI STROJEVI - Vrpee i potrebštine za strojeve sviju sistema.
Specialitet: PAPIR ZA PISAČE STROJEVE 1000 LISTOVA KRUNA 7.20 - Gramofoni.

Gramofonske ploče! ODEON (dvostruk) Kruna 4. - JUMBOLA (dvostruk) Kruna 2.50.

Javna zahvala.

Duboko ganut na saučešu iskazanom prigodom smrti mog neprežaljenog i dobrog oca

Petra

Iz sveg srca zahvaljujem svim onima, koji bilo učestovanjem pri sprovodu bilo Šiljanjem vjenaca, duplira ili doprinosa u dobrotovorne svrhe, izkazala svoju sućut; te svim prijateljima, znancima i rođinama koji me tješiše u mojoj velikoj životu. Napose pak hvala Ugl. Občinskom Upraviteljstvu, „Hrv. Prav. Čitaocu“, Zapovjedničtu i Družtu Dobrovoljnog Vatrogasnog „Hrv. Sokolu“, i „Dramatsko-dilektantskom klubu“, „Radničkoj zadruzi“, „Bolničkom zadružu“ i glazbi, koji su bilo zastupvano, bilo korporativno sudjelovali sprovod.

Zahvaljujem prak veleuč. gosp. specialisti Dru. I. Botteri, koji je prigodom bolesti, na zamolbu, iz blagajnici osobi odmah dohrlo; veleuč. g. Dru. Bogiću koji je sve svoje umne sile posvetio eda nam spasi milog pokojnika. Napose pak hvala veleuč. g. Dru. M. Drinkoviću, koji se je kao za svog rođenog oca na osočili način zauzeo, te po više puta dnevno i u kasno doba noći dolazio k pokojniku i sve upotreblia da nam ga otine nemilo smrtri.

Hvala preč. kan. Karadjoli i mnogo-gospođi franevcima koji su pokojniku dali zadnje sv. utjehe.

Još jednom svima najljepša hvala!

Justo Dellaggiovanna, sin
za se i ostalu rođinu.

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano K 5.—, a uvezano K 6.—, nabavila se kod „HRVATSKE TISKARE“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

MALI OGLASNIK

ZA JEDNO UVRŠTENJE OD 3 REDKA U „MALOM OGLASNIKU“ PLACA SE 40 PARA;
ZA SVAKI DALJNI REDAK IO PARA VISE.
ZA VIŠEKRATNO UVRŠTENJE POPUST.—
PLACA SE UNAPRED.

Činovnik (Korisponent)

sa poznavanjem hrvatskog ili arbalskog jezika traži se za tvrdku u Trstu. Obratiti se Hotel de la Ville u Šibeniku.

Bracera u dobrom stanju, s jedinim i kornilom, nos 14 tona, prodaje se. Obavesti daje Agencija Carbotelli.

Bracera ,sv. Križ“

voz 10.000 kg., u dobrom stanju, izdruge se. Tko želi kupiti, neka se obrati na Ivan Markoš pok. Vicka, Vodice.

Prostorije se vrton prilike za bojicu postolaju, na državnoj cesti u Varošu, iznajmljuju se. Pobilje obavesti daje uprava „Hrvatske Rieči“.

Kuća u Varošu, na tri poda, sa avlijon, prodaje se obrati se na uprava našeg lista pod brojem 130.

TKO ŽELI KAKOVU OBAVIEST GLEDE NAŠIH OGLASU U „MALOM OGLASNIKU“, DOBIT ĆE ODGOVOR SAMO ONDA, AKO NAM PRIPOSALJE MARKU ILI DOPISNIČU ZA ODGOVOR.

Camac bez motora, u dobrom stanju, s maticom i troškom spomeni, koju može u 8 vescala. Obavesti daje Agencija Carbotelli.

TRAŽI SE za pokrajinu Crikvenicu, mališina, kaj, oženjenog bez deice, u gospodarstvo, po mogućnosti oženjenog bez deice, a u gospodarstvo nadziranje radnika i nadzor jednog radnje.

STAN od 3 sobe, kuhinje i unutradnih prostorija traži se, obitelji bez deice. Ponude neka se šalju na upravu „Hrvatske Rieči“.

UTIJAVANJE u svjetlo obavija vješt i brzo Filomena učenica u Šibeniku.

NA QBALI jedno pomješće za iznajmljivati obavesti daje uprava našeg lista.

VRT I AVLJA u Varošu u Šibeniku, kod Ilijaza zgodno za gradilište, ka menzisku. Pobilje obavesti daje kraljevska država.

POKUĆSTVO sastojecje iz jedne spačave sobe, kuhi, stolice i živac struge strogia itd. prodaje se ratička obavesti daje uprava „Hrvatske Rieči“.

OBJAVA.

Čast mi je obavistiti P. N. občinstvo skradinske okolice, da dne 16./3. 1912. otvaram u Skradinu u mojoj vlastitoj kući (bijva Marschall) podružnicu, koja će se baviti prodajom

Žitija, brašna i kukuruza ::

na veliko i na malo.

U nadi da će od cij. občinstva biti počašten što većim naručbam, unapred preporučuju se, bilježim Veleštovanjem

SIBENIK, 14. ožujka 1912.

JOSIP TARLE, trgovac.

— GRADJEVNO PODUZEĆE —
PETAR BLASOTTI & FRANO ŠKOTON
IZPITANI ZUDARSKI MAJSTOR - - ŠIBENIK

PODUZIMLJE SVAKU VRSTU GRADJEVNIH RADNIA I POPRAVAKA. —
SPECIALISTA U GRADNI ŠTEĐNIKA (SPARHETA) I SOBNIH PEĆI.
PODUZIMLJE ČVRSTE RADNIE U CEMENT BETON (EJZENBETON) BEZ POTREBE ŽELJEZNIH GREDA. — POSEBNA KANCELARIJA ZA NACRTNE I TREBOVNIKE KUĆA PASINI PUT SUDIŠTA.

Čast mi je doneti do znanja P. N. občinstva, da sam o 1. ožujka otvorio u kući Negri na obali pisarni i da će u sebi obaviti, osim poslima c. k. povelenjem osiguravajuće družtvu „Riunione Adriatica“ u Trstu, s a odpremničkim i zastupničkim poslima za razne tvrdke u kolonialnim proizvodima, brašna i žitija.

C. k. povelenjem osiguravajuće družtvu „Riunione Adriatica“, poznato je kao jedno od najvećih i najkulturnijih. Prima svakovo-vrstna osiguranja kao proti požaru, tako na

zivot, za prenoše morem i kopnom i proti nezgodama. Od osobite je pak važnosti o-siguranje na život za činovnike i ostale osobе, koje trebaju sklopiti takova osiguranje radi među koje jamčevine budu se po-lice na život izpuštenne od ovog družveta kod svakog novčanog zavoda primaju, jer je družvo povelenje, što kod mnogih sličnih drugih družava slučaj nije.

Preporučuju se blagajnici osiguranja P. N. občinstva Veleštovanjem.

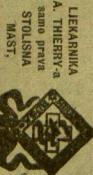
Pavao Kovačev.

Samo prav u zadnjem zelenem općionu za: zainteresovanje

IJekarnice

A. Thierry-a Balsam

A. THIERRY-A
BALSAM

STOLISMA
MAST;

ponudjaju i stvaraju uspješni kod
zimi, priroda, oružja, ondina,
ostvarujući iz tih sve strane tine, te vodim poslužiti bolne
operacije. Iako naši suve rane i 2 klinje sige K 301
12/III 61 ili 11/III 61.

Glavni izvoz:

Ljekarna k. Anteđa Kavala Adolfa Thierry-a
na Prekrasnoj Hrvatskoj.
Dodatak se stava u svim ljekarnama. Na velika u svim medicinskim
dopravljanju upoznati.

OGLAS.

Javljamo P. N. općinstvu da smo već započeli radom u našoj modernoj krojačnici na obali kod Hotel de la Ville, pod upravljanjem i krojenjem modernog krojača, koji može poslužiti svakovrstnim rezanjem.

Cijene su štofe i izradbe odijela veoma umjerene.

Primaju se naručbe za štofe i odijela i iz vani.

Prva Dalmatinska Tvornica
Prediva i Tkala u Šibeniku
PAŠKO RORA I DRUG.

EMANUEL I OSKAR KRAUS

TRST, VIA S. NICOLO Br. 2.

BRZOJAVI: CARAUS, TRST — TELEFON Br. 2066.

Posjećivanja po našim inžinirima, proračuni i nacrte budava.

Krondorferova
alkalijčka naravna,
kiselica.

Dobiva se u drogariji
V. VUČICA

Šibenik

LJEPOTA I UMILJATO LICE postizava se kroz uporabu

AACHENER - THERMALOVOG SAPUNA

koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće M. V. ŠKUBANJA — ŠIBENIK (Dalmacija).

Cijenjest za komade od I-e vrsti K 2·40	Cijena jest za komade od III-e vrsti K 1·40
" " " II-e " " 1·60	" " " IV-e " " .80

Okrepljujuće sredstvo za želudačne slabosti

zatim za takove, koji su si poremetili djelovanje želudca, bilo prehladom ili neumjerenotoču, bilo uživanjem slabe, težko probavljive, prevrucne ili prehladne hrane, te si time navukli grčeve, nadimanje i razne želudačne bolesti, pruža

Baldrianum dra. Engel-a

osobitu pomoć. Baldrianum pomaže osobito u začetku bolesti, jer predusreće težke posljedice kao bezsanicu, vroglavicu i druge prezake nervoznosti. Baldrianum je učinjen od najbolje Samos-vringa, djetalnatog korenja te sladoreće od trešnje i maline. Poradi svog sastavka čini Baldrianum stalnicu i okrepljuje nobile cijeli organizam.

Budući da ne sadržaje nikakvih štetnih sastavaka, mogu ga bez pogibije, kolici slabi bolestuci toli djeca, bezbrinjivo upotrebljavati. Uzima se u jutro i u veče mala žličica. Djeci i stabićima razrijeđuje se toplo sladornom vodom. Dobiva se u ljekarnama Šibenika, Skradina, Drniša, Triesa, Biograda na moru, Benkovca te ciele Dalmacije velika boca 4 K, manja 3 K.

Ljekarne u Šibeniku razrađuju 3 i više boca Baldrianum Dr. Engela uz sružene cene po cijeloj Austro-Ugarskoj.

Pazite na patvorine!

Traži se jednostavno:

Baldrianum dra. Engel-a

Austrijsko parfumarsko društvo na dionicu

„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1911. slijedeće
glavne prupe:

Trst — Metković A (poštanska)

Polažak iz Trsta ponедjeljak u 5 sati posle podne; povratak svake subote u 6 sati prije podne.

Trst — Metković B (poštanska).

Polažak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posle podne; povratak svake srijede u 6 sati prije podne.

Trst — Metković C (poštanska)

Polažak iz Trsta u subotu u 5 sati posle podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst — Korčula (poštanska)

Polažak iz Trsta u utorku u 5 sati posle podne; povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.

Trst — Šibenik (poštanska)

Polažak iz Trstavaca srijeda u 5 posle podne; povratak u utorku u 6 sati prije podne.

Trst — Metković D (trgovacka)

polažak iz Trsta svake nedjelje u 3 sata pr. posle podne; povratak svaki četvrtak u 230 posle podne.

Trst — Vis (trgovacka)

Polažak iz Trsta u petak u 5 sati posle podne; povratak svaki četvrtak 8.30 prije podne.

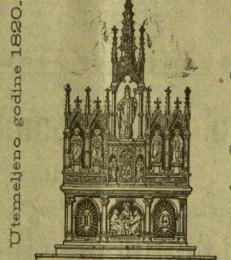
POZOR RODOLJUBI!

Zahtjevajte posvugdje
naše igraće karte

„PRIMORKA“

Prva slavenska tvornica
igračih karata u Ljubljani.

INSAM & PRIMOTH
St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Vljeputa nagradjenje
Dopravljanje godine 1890.

Kiparske radnje iz drveta za crkve

Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice
križni putevi, raspela, jaslice itd.

Katalog uzoraka s cjenama daje se badava.
Za dostavu naručbe do štajcie ukupno sa
škrinjom, ne plaća naručitelj.

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA :: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2.000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU
I ČEK PROMETU; ESKOMPUTJE MIJENICE, OBAVLJA
INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE, DE-
VIZE SE PREUZIMAJU NAJKULANTNJE, IZPLATE NA
SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE
— BRZO I UZ POVOJNE UVJETE. —

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERET-
NICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE.
PRODAJA SREĆAKA NA OBROĆNO ODPLAĆIVANJE.
OSJEGURANJE PROTIV GUBITKA ŽRIEBANJA. REV-
IZJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLAT-
NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. —

PRVA DALMATINSKA

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA ANTE ZORIĆ - ŠIBENIK - (DALMACIJA).

Odlaskovana prvorazrednom diplomom i zlatnom medaljom na
Rimskoj izložbi godine 1910.

Tvornica je uredjena sa svim potrebnim strojevima
Izrađuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama.
Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste.
Cijene su vrlo umjerene, te domaći potrošači ne će
imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe.
se izvana.

- - NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. - -

LJEPOTA I UMILJATO LICE postizava se kroz uporabu
AACHENER - THERMALOVOG SAPUNA

koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće M. V. ŠKUBANJA — ŠIBENIK (Dalmacija).

Cijenjest za komade od I-e vrsti K 2·40	Cijena jest za komade od III-e vrsti K 1·40
" " " II-e " " 1·60	" " " IV-e " " .80

